

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre	3 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre	12 „			Debrecen, Csapó-utca 9. — Telefon 275.
Vidékre: Negyedévre	5 „			
Egész évre:	20 „			

ROSTA.

Zug az éji bogár, neki megy a falnak. A balti flotta pedig beköti a szemét és úgy vág neki fogvacogva, a félelemtől esztét veszítve a borzalmasan bizonytalan tengeri veszedelemnek. Minden hullám taraján egy japán vigyorog rá s a szegény orosz matróz még mielőtt eljuthatna a sárga tengerig, már az északi partokon ezer halált él át a rettentő gyávasággal. Szegény angol, halászbárkákban rémes japán hadi hajóhadat lát és a halkaparó fapengéjű kést irtóztató hadi szernek képzelni. Mi telhetik hát tőle a nagy éjszakában? Elsüti az ágyut és lövöldöz, gyilkol vaktában.

Ime ilyen bolond az a balti flota, mely hónapok óta készült az indulásra s mikor végre elindult, ijedtében angol halászköcsököt japán hősöknek nézett és bombázni kezdett.

Valóban feltűnő, mennyire hasonlít ez a bolond balti flotta a mi ellenzékünkhöz.

Ez is mindig rémeket lát és eszevesztetten neki megy ártatlanoknak és munkálkodóknak és nevetséges félelmében süttögeti el a bombákat és mikor aztán észreveszi, hogy bolondot cselekedett, hirtelen leszerel és menekül a végtelen óceánra.

* * *

Az irodalmat sehol a világon nem tekintik annyira bitang jószágnak, mint nálunk. A teljesen hivatlanok valósággal kufárkodást üznek az irodalom templomának szentségeivel és a kik a legtehetségtelenebbek, azok gázolnak legsárosabb lábbal és legmerészebben a szentélybe különösen a színműirodalomban észlelhető ez a jelenség legsűrűbben. Itt a példák igazán megdöbbentőek. Mentül tehetségtelenebb a tolakodó kufár, annál könnyebben aratja a babért és rakja zsebre az osztalékot. Valóságos osztalék-irodalom tejlődött ki nálunk, elfojtva drámai költészetünk anélkül is lassan nyiló virágait. A versengés a körül folyik, ki rongja jobban az izlést, ki veri arcul szemtelenebbül a muzsát, ki mázolja be hülye ákombákomaival legszemérmertlenebbül a templom tiszta falait. Mert minálunk ez a legjövődélmezőbb mesterség. A valódi alkotó erő elsenyved, meddőségre kárhóztatva emészti önmagát, ellenben a tehetségtelenség kereskedelmi érveke lelegeli a diésőség rózsáit és sűrű apró pénzre váltja fel a legmagasabb műfaj kincseit.

Csak így történhetik meg az, hogy a diéső Jókaihoz haldoklása előtt hozzáférkőzik egy gyorslábú kufár, irást esikar ki tőle s ezen a réven a színmű irodalom oltárán együtt szerepel Jókai nevével az ügyes X., a lelkiismeretlen üzletelvi siheder.

A légy rárakja petéit a sólyom szár-

nyára, odafönt a magasban kikelnek a peték és a legyecské ott sűtkérez a napsugarakban a lángszellemű költő mellett,

* * *

Kezdődik a visszaszívás. Pár nappal ezelőtt még dobok, kürtök, réztányérok hirdették világgá, hogy az olasz szerződés amily törvénytelen, épp oly veszedelme a magyar bortermelelőnek. Életünket és vérünket! kiabálták — de ebből a javaslatból nem lesz törvény. Inkább szétszedik a Házat s kő kövön nem marad a remek palotából.

Es ime mi történik hirtelen? Elhallgat a duhajkodók lármája s hirtelen végeszakad a nagy hareos vitának. Még pedig — o tempora! o mores! — azzal a megokolással, hogy a mozgalom *nem talál visszhangra*, mivel hogy a magyar bortermelelőkre rendkívül előnyös ez a szerződés, melyet a politikai hóhérok oly mohón és vakon ki akartak végezni.

A sztrájk-rendeletek.

— okt. 26.

A belügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter egyidejűleg külön-külön rendeletet adtak ki a sztrájkokról, általános rendőri és iparrendtartási szempontból. Mind a két rendelet elismeri a sztrájk jogosságát. A belügyminiszter azt mondja, hogy senki oly munka elvállalására nem kényszeríthető melynek feltételeit kielégíthetőnek nem találja.

A nagyipar viszonyai között ezen jog testet csak úgy ölthet a munkás számára, ha a munkaelvállalás megtagadását társainak mentül nagyobb számaival egyetértőleg határozza el és a munka feltételeinek módosítására irányuló ilyen összebeszélés a mai gazdasági életnek jogos és törvényes eszköze, a melytől a munkást megfosztani annyi volna, mint őt védtelenné tenni a munkaadóval szemben.

Eppen azért téves némely vidéki hatóság intézkedése, mely tiltja és megtorolja a tömeges munkabeszünetést,

Ez az eljárás a büntető és kihágási törvények teljesen ferde magyarázatán alapulhat és a belügyminiszter igen bölcsen cselekedett, mikor megmagyarázza az egész országnak, hogy maga a sztrájk nem büntetendő cselekmény.

A büntetés ott kezdődik, ha a sztrájk veszélyezteteti a személyi és vagyoni biztonságot, vagy a munka megtagadása az ipartörvénybe ütközik, a mennyiben a szerződés szerűleg elvállalt

munka teljesítését a munkás jogtalanul tagadja meg.

Ezért aztán egyénileg minden munkás személyesen felelős és a kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében, melyet a másodfoku iparhatóságokhoz intézett, az ilyen jogtalanul kilépő munkás ellen az 1848: XVIII, t.-c. 159. §-sát kell alkalmazni akként, hogy ez a szakasz minden egyes munkással szemben külön alkalmaztassék és minden egyes munkásra nézve külön állapítandó meg, hogy a kölcsönös meg egyezéssel létrejött munkaszerződés ellen vétett-e és ezért mily mértékben lakoljon.

Tömeges eljárásnak helye sztrájk esetben sem lehet. A szerződésileg megállapított munkaviszony jogosulatlan fölbontásáért úgy a munkaadót, mint a munkást csakis egyénileg teszi felelőssé a törvény.

Büntetendő cselekmény azonban az erőszakoskodás, melyet a sztrájkbujtatók szoktak elkövetni többnyire egyes munkásokkal szemben, a kik nem akarnak kötelnek állani. Ezek nemcsak a munkaadóval, de a munkásokkal szemben is erőszakoskodnak és ekként a büntetőtörvénykönyvnek a magánosok elleni erőszakról szóló szakaszaiba ütköznek.

Erre a jelenségre hívja fel a hatóságok figyelmét a belügyminiszter, midőn meghagyja, hogy a hatóságok kipuhatolják, feljelentsék, felderítsék és torolják, meg ezeket a tiltott cselekményeket. Mert igenis a hatóságoknak kötelességük, hogy a legszigorubb eszközökkel tartsák fenn és védjék meg a teljes személyi és vagyoni biztonságot és védjenek meg mindenkit bármiféle terrorisztikus kísérletekkel szemben. Toroljanak meg minden törvénytelen cselekedet. Mert a hatóságoknak nemcsak joguk, de kötelességük is, hogy eltávolítsák azokat az elemeket, kik a munkásokat ilyen törvénytelen cselekedetekre csábítják.

Bizonyára nem talál sikert fülekre a belügyminiszternek intelme sem, melyet a társadalomhoz intézett, melynek tisztességes, becsületes elemeitől joggal elvárhatja, hogy az államhatalmat támogatják abban a törekvésében, hogy rendet csináljon az ipartelepek körül, mindenkinek igazságosan és méltányosan megadva a magáét. A társadalmi tényezők bizonyára önként és szívesen sietnek a közhatóságok támogatására akkor, midőn ezek az izgatók és bujtatók ellen járnak el, a kik a mun-

kások tömegét gyakran ezek jobb belátása ellenére céltalan küzdelmekbe sodorják, temérdek kárára főként magának a munkásnak.

A magyar kormánynak ezen két rendelete újabb fényes bizonyoságot tesz a közszabadságok iránti helyes érzékéről és pedig kettős irányban. Mert ez a két rendelet egyrészt biztosítja a sztrájk szabadságát, de másrészt biztosítani kívánja a munkás egyéni, szabad elhatározását is a megfélemlítő kísérletekkel szemben. Az egész rendelet éle a jogtalan, a vigyoni és személyi biztonságot veszélyeztető hajtógatók ellen irányul, ezért minden tisztességes ember örömmel üdvözli a törvényhatóságok által oly régóta követelt rendeleteket.

— október 25.

— **Rába szabályozási vállalat.** Budapestről táviratozza tudósítónk, hogy ha a provizórium tárgyalása holnap véget ér, akkor a Rába szabályozási javaslat kerül napirendre.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, okt. 25.

Az olasz kereskedelmi provizórium körül indult belterjes vitát most már rövidesen befejezik. Így határozták el ezt tegnap a Kossuth-párt vezető emberei. Egy-két nap még és ez a tárgy is lekerült a napirendről.

— *Tehát megint leszereltetek?* évődik Madarász József Gabányi Miklóssal.

— *En bizony nem* — feleli Gabányi Miklós. Itt a zsebemben a beszédem, holnap elmondom.

A Kossuth-pártot elhatározásában az vezérelte, hogy eléggé inpozánsan tiltakozott a javaslat ellen és most erőt kell hogy gyűjtsön a revízió ellen kifejtendő akcióhoz.

Ma már *Perczel* Dezső elnök is itt volt és hosszasan konferált *Tisza* István gróf kormányelnökkel. *Kossuth* Ferenc is koráb-

ban jött be, minthogy ma szintén beszél. Az üléssteremben *Tisza* István gróf kormányelnök hozzá siet és hosszasan beszélgetett vele.

Az akadémikus félóra jóval eltelt, a mikor az ülést megnyitották.

Elnök: Perczel Dezső.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a napirendre tértek át, az olasz provizóriumról szóló törvényjavaslatra.

Elnök: Következnek...

Felkiáltások balról: *Olay* Lajos.

Elnök: Nincs ellenzéki jegyző, tehát *Olay* Lajos.

Olay Lajos a javaslat ellen foglal állást.

A kormány nyílt törvényszegést követett el, ezért felelősséggel tartozik. A javaslatot ezután közjogi vonatkozásaiban bírálja majd pedig *Tiszát* támadja, ki szerinte mindenre képes, csak hogy hatalmát megtarthassa. Szemére lobbantja, hogy megígérte a választási reformot, de ezt az ígéretet teljesíteni nem akarja. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Kossuth Ferenc emelkedett most fel szólásra. Azért beszél, hogy eloszlassa azokat a téves véleményeket, amelyek pártja magatartásáról elterjedtek. A kereskedelmi miniszter a minap azt mondta, hogy a függetlenségi párt kiesinyli Olaszországgal való kereskedelmi összeköttetésünket; erről szó sem lehet, mert a függetlenségi párt jól tudja mily hálával tartozik Olaszországnak és azt is tudja, hogy forgalmunk Olaszországgal 40—50 millió évenként. Visszautasítja pártja nevében, mintha a függetlenségi szónokok azt mondták volna, mintha a paktum a törvényvel egyenlő értékű volna. A paktumnak csak erkölcsi ereje volt. Az akkori homo régiumnak tartania kellett a paktumot, a homo regiust pedig a király jelölte meg. És ebben van az összefüggés. Nem áll az, mintha absolut rossz volna. Ezzel hangulatot akartak csinálni a párt ellen. De nincsen olyan jó javaslat a világon, a melyet mi törvénysértés árán elfogadni hajlandók volnánk. (Helyeslés a baloldalon.) Nem áll az sem, hogy mi obstruálni akarunk. A javaslat törvénysértés árán jött létre. Ezt a kormány is megengedi, de vis majorral menti eljárását. De nem vis major az, hogy a nyári szünet tovább tartott.

(Ebben a pillanatban az első emeleti erkélyről egy esomó röpiet doble egy 40-45 évesnek látszó iparosember. A terem biztos

kivezette. A tárgyalás zavartalanul folyik tovább.)

Kossuth Ferenc: De nem vis major okozta azt sem, hogy az autonom vámtarifából törvény nem lett.

(A jobboldaliak felszedik a röpiet. *Buttler* János gróf aláírással ellátott kérvény ez, a melyben a gróf valami hagyatéki ügyben kér igazságot és ott kijelenti, hogy nem igaz, mintha a *Buttler* családnak magvaszakadt volna, a mint ezt a belügyminiszter kihirdette. Ime él még egy *Buttler* gróf, ez ő, a ki jogát érvényesíteni akarta, igazságot azonban nem kapott és most a képviselőházhoz fordul segedelemért.)

Kossuth Ferenc folytatja és az 1899. évi XXX. t.-cikk magyarázásába merül. Kifogásolja azt is, hogy a szerződő felek a nyilatkozat, a deklaration szót használják. Azt is kiolvassa a francia szövegből, hogy egy végleges szerződésre is történt megállapodás és nem csupán tervezetben van ez meg. Mindezeknél fogva határozati javaslatot nyújt be, utasítjuk a kormányt, hogy a végleges szerződést mutassa be. A javaslatot nem fogadja el. (Eljenzés a baloldalon.)

Tisza István gróf kormányelnök nyomban válaszol magára a határozati javaslatra. Az előterjesztést nem teheti meg, mert a szerződő felek egymással szemközt diskreciót fogadtak, a mi ilyen természetű dolgoknál szokásos is, természetes is. *Kossuth* azt mondja, hogy nyersterményeink a kormány politikája miatt kiszorulnak a külföldről. Ez nem áll. Szeretné látni, hogy buzánk-árpánk kiszorulna, természetes, ha ebben feleslegünk van. És ezzel bucsut mond a közgazdaságnak és a közjogi térre lép át. *Kossuth* itt nyelvi dissertációba bocsájtkozott, de aki tisztában van a nemzetközi tárgyalások technikai kifejezésével, tudni fogja, hogy egyes kifejezéseknek más az értelmük ott, mint a rendes nyelvjárásban. Innen ered aztán *Kossuth* tévedése. Nekünk az olaszokkal nem kell tisztába hoznunk, hogy milyen jogaink vannak a külügyminiszterrel szemben, a ki a mi óhajunkra fölmondhatja a szerződést, illetve ha óhajtuk föl is kell mondania. Két ut van itt, a ki helyesli a kormány eljárását, megadja a felmentvényt, a ki nem helyesli, kifejezi rosszallását, illetve indítványozza a kormány vád alá helyezését.

Kaas Ivor: Teorial ez csupán!

Tisza István gróf: Független attól, hogy mi történjék a kormánnyal, az, hogy

Japánról.

— A japán-orosz háború alkalmából. —

Japán egy szigetország Ázsia keleti partjai előtt, a Japán tenger és a Nagy-Oceán között s tulajdonképen négy szigetcsoportból áll. Jellemző sajátysága a tengerben elnyúló hosszú partvonala van. A háromezer szigetből álló Japánnak egész területe alig 400.000 négyszög kilométer s ezen negyven millió ember él. (Ezzel szemben például a 16 millió négyszög kilométer területű ázsiai Oroszországot, Szibériát alig 7 millió ember lakja.)

Természetes tehát, hogy Japánnak kicsiny a területe ahhoz, hogy rengeteg lakossága elférjen és megélhessen rajta. Ezért van tehát szüksége Japánnak a tenger másik oldalán elnyúló Koreára, ahova túltömött lakossága kivándorolhat, megtelepedhetik. Mert Korea 220 ezer négyzet kilométernyi területén mindössze csak tíz millió ember él.

Japán egész területén a hegyek és völgyek váltakoznak egymással s hegyei többnyire kristályos palából, gránitból vannak, melyek között sok a vulkán tartalma. Mintegy 18 tüzhányó állítólag még ma is működésben van. Innen a magyarázata a sok földrengésnek és meleg forrásnak. Folyóvízben Japán igen gazdag, bár ezek a hajtásnak csekély hasznót hajtának.

A japánoknak egyik becsült és főfoglalkozása a földmivelés, a melyre a japánt

— a néphit szerint — a nap istennője tanította meg. A hadimesterségen kívül a földmivelés állott mindenkor a legnagyobb tiszteletben a japánoknál. Főfoglalkozási ágak még a selyemhernyó tenyésztés, a halászat és bányászat.

A lakosság száma a legutóbbi népszámlálás szerint több mint 42 millió. Az ipara majdnem kizárólag háziipar s csupán az európaiak hatása alatt keletkeznek újabban gyárak is.

Az 1889. február 11-én kihirdetett alkotmány értelmében Japánban az államfő a császár, a ki a végrehajtó hatalmat a miniszterei segítségével gyakorolja. Ő üzenhet háborút, ő köthet békét és kereskedelmi szerződéseket.

A japáni parlament épp úgy, mint a magyar, két kamarából áll: a nemesek és a képviselők kamarájából. A nemesek kamarájának, vagyis a főrendiháznak a tagjai a császári család tagjai, a felső nemesség, a tudósok, vagy az országnak tett szolgálatuk révén a császár által meghívott és minden kerület 15 legtöbb adófizetője által választott tagok. A felsőházat jellemzi, hogy ott csak kisebb politikai csoportok vannak, míg politikai pártok nincsenek, majd mindig a kormány mellett van s támogatja ennek törvényjavaslatait.

Sokkal érdekesebb a képviselőház, a mely valójában a nép akaratát képviseli. A választási törvény szerint választó az, aki 10 yen (körülbelül 20 korona) egyenes adót

fizetni akar s legalább 25 éves. Ennek következtében a választók száma nagyon megsaporodott. A városok képviselői is szaporodtak, mert a városok az utóbbi időben a kereskedelem és ipar terén valóban esodás haladás folytán meglepő módon fejlődtek. A képviselők fizetése 2000 yen (4000 korona.)

A vallás és sajtószabadság, nemkülönben az általános katonakötelezettség már Japánban is megvannak. Jelenleg minden fegyverfogható japáni 20 éves korától 7 évig tagja a sorkatonaságnak, a melynél 3 évet tetteles szolgálatban, 5-et pedig a tartalékban tartozik eltölteni; azután 5 évig a honvédség és 40-ik életévéig, valamint 17—20 éves kora között a népfölkelés tagjai.

A japáni házak rendkívül gyenge alkotmányok. A földrengés ugyanis nem valami ritka esemény Japánban. Egy évben átlag 20—24 földrengés rázza meg Japán egyes vidékeit és ilyenkor nem százával, hanem ezrével dőlnek össze a többnyire csak fából és papírból épített lakóházak. — Erre való tekintetből a házak meglehetősen könnyen vannak építve; magától értetődik, hogy nem azért, hogy annál könnyebben lehessenek ismét felépíthetők. Hogy minő rombolást viszen véghez egy alapos földrengés, mutatja az az egy példa, hogy az 1856-iki földrengés alkalmával csak egy városban Tokióban, ötvenezer ház dőlt össze és a romok száznégyszer embert temettek maguk alá.

mi történjék azzal a javaslattal, a melyet a kormány törvényerőre akar emeltetni.

Törvényt akar hozatni a kormány a törvényhozás által, Hisz Angliában is mindent tehet a törvényhozás csak fiuból leányt nem csinálhat és viszont. (Derűtség) Ez a javaslat igenis szolgált az ország érdekének és ezért kéri elfogadását (Eljenzés a jobb oldalon.)

Szünet következett.

Szünet után folytatták a tárgyalást.

Pap Zoltán ellene beszélt a javaslatnak és felsorolta azokat a közjogi sérelmeket, a melyeket ennek a javaslatnak a létrehozása körül látott.

Papp után Visontai beszélt a javaslat ellen, mire az ülés véget ért.

A színházbizottság ülése.

Tegnap délután a színházbizottság ülést tartott, amelyen ott voltak Vecsey Imre elnök, Oláh Károly, Aczél Géza, Lengyel Imre, Szilágyi Imre, Márk Endre, Berger Jenő, Fejér Ferenc dr., Tóth István és Vargha Elemér dr. jegyző.

Két érdekes tárgya volt az ülésnek. — Az egyik a *Zilahi Gyula Csokonai pályázata*. Zilahi Gyula ugyanis a következő levelet intézte a bizottság elnökéhez:

Igen tisztelt elnök Ur!

A Csokonai megnyitó pályaművemben a prózai mű megírását kötöttem ki. — Ezt azon ok miatt tettem, mert ma a versben írt bármely szép mű vagy gyenge *színpadi* alkotás, vagy a közönség nem fogadja el. Bizonyosság rá a most színre került *„Hadik huszárok”*, melyet a Vígsház közönsége, dacára a mű magas szárnyalásának minden szépsége mellett, hideg fogadtatásra talált, amíg Ocskay brigadéros, Himfidalai, Kuruc Feja Dávid stb. prózai művek örök becsüek maradnak a színpadra nézve.

En is így gondolkoztam, amiatt jeleztem a prózát. Nem a salonok asztalára, sem a könyvtárak részére akarom iratni Csokonai dicsőítését, hanem a közönségem részére. En legjobban szeretném, ha maradna a próza, azon módosítással, hogy úgy mint a Himfy dalában, Csokonai szerepe szép prózában beszélhessen és egy pár költeményét szavallhassa.

Kitünő tisztelettel

Zilahi Gyula.

A bizottság többsége mégis úgy határozott, óhajtja, hogy a pályázatban verses és prózai darabok egyaránt résztvehessenek.

A másik érdekes tárgya a *véleményesere* volt a társulat működéséről általában. Az új tagokat elfogadták sőt dicsérték is. Azt azonban egyhangulag kifejezték, hogy a Makó társulata az idén nem áll a múlt évi színvonalon. Az előadások kevésbé érdekesek, a rendezés pongyola, a felvonásközök hosszúak, a műsor nem megfelelő, az újdonságok nem a jobbak közül valók. Oláh Károly színházfelügyelő ugyan mentegette Makót, hogy színház után járván most az veszi igénybe gondját, a társulat tagjaira is ránehezedik a bizonytalanság nyomasztó sulya, de a bizottság mégis úgy határozott, hogy felkéri Makó igazgatót arra, hogy mindezeket a hiányosságokon segítsen. A színházfelügyelő a maga részéről pedig arra fog ügyelni, hogy a színház levegője elviselhetőbb legyen.

Ezután konkrét esetből kimondta a bizottság, hogy törzsberletjogot a *bérlő nem ruházhat át másra.*

Küzdelem a tüdővész ellen.

József főherceg újabb levele.

A tüdővész ellen indított lelkes, agilis akció, amelynek élén József főherceg és Lukács György békési főispán állanak, immár behálózta az egész országot, felkeltette

a rokonszenves érdeklődést, és megnyitotta a forrást, amelyből fillérek és koronák kerülnek a tüdővészesek szanatoriumának alapjához.

A debreceni egyesület szervezésére felkért urhölgyek egyikéhez tegnap ismét levél érkezett József főhercegtől, amelyből közöljük a következő részt:

Azoknak a nemes szíveknek, kik miniket megsegítenek, az egyesület díszesebb kivitelű tagsági oklevelet küld. A tagság semminemű anyagi kötelezettséggel nem jár, csak azzal az erkölcsi kötelezettséggel, hogy mindenki a maga örállomásán a tüdőbetegség elleni küzdelemnek lelkes harcosa legyen.

Ma az egyesületnek legaktuálisabb szüksége, hogy jótékonycélu sorsjátéka sikerüljön. Elsősorban tehát a sorsjegyek terjesztését vállalják el a hölgyek, e mellett esetleg vegyék munkaprogrammba a tél folyamán valamely mulatság, műkedvelői színi előadás, hangverseny rendezését az alap növelésére. Ezt csak abban az esetben kérjük, ha a hölgyek fáradozása e sorsjegyek terjesztésével ki nem merül és már eleve nagyobb sikert ígérő érdeklődés mutatkoznék. Megjegyzem, hogy a mulatság előadás stbit össze lehetne kötni a sorsjegyek terjesztésével és ha bármely más célra mulatság rendeztetnék, mi megelégednénk, ha minden résztvevő egy koronával sorsjegyét is megváltaná alapunk növelésére. Ilyen irányban a hölgybizottság interveniálhatna az ott lévő egyesületeknél, melyek a tél folyamán ilyen mulatságot rendeznek.

Fogadja legmélyebb tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, (Királyi bérpalota) 1904. okt. 24.

Kiváló tisztelettel

József főherceg
védnök.

Lukács György
cs. és kir. kamarás,
főispán, elnök.

Jogos önvédelem.

— Főtárgyalás a jövőben. —

A debreceni kir. törvényszék tegnap délután tárgyalta Kartal (Kohn) Izidor kereskedőseged bűnügyét. Kartal ur ugyanis ez év május havában a kis vasuton hatalmasan összerugdosta Berger Jakab pénzbeszedőt, úgy hogy az hónapokig nyomta az ágyát.

A tárgyaláson Kerekes bíró elnökölt, a vádhatóságot Dr. Udvarhelyi Dezső alügyész képviselte, a védői tisztelet pedig Dr. Révi Nándor látta el.

A vádlott kifogástalan redingotban állt a törvényszék sorompója elé.

Bíró: Bűnösnek érzi magát abban, hogy Berger Jakabon sulyos testi sértést követett el?

Vádlott: Egyáltalában nem.

— Hát nem is igaz, hogy megverte a panaszost? Mert ezt tanuk igazolják.

— Főlöszlegesen itt a tanuk. Igaz, hogy megvertem, nem tagadom, de tetszik tudni, nagyságos elnök ur én nagyon ideges ember vagyok és a panaszos ur akkor . . .

— Kérem, csak a dologra.

— Rögtön ott leszek. Amint említeni szerenésém volt, én nagyon ideges vagyok és . . .

— Mért nem megy akkor hidegviz gyógyintézetbe, a helyett; hogy pofozkodik.

— Azért kérem alássan, mert én kö-

zönséges kereskedő segéd vagyok, és nekem nincs arra se időm, se tehetségem.

Bíró (dühösen.): Ne fecsegjen annyit, mondja el, hogy történt a dolog, a részletekre nem vagyunk kíváncsiak.

Vádlott: Na igen. A jelzett napon felültem a kis vasutra a pályaudvarnál. — Váltottam a kalauznál egy jegyet 10 fillérért és leültem a kocsiban. A legelső megállóhelynél felszállt a panaszos ur és egy börtáskával a kezében velem szemközt foglal helyet.

— Térjen már a tárgyra, különben félbeszakítom a kihallgatását.

— Kérem már ott tartok. Odamegy a kalauz a panaszoshoz és kérdi tőle, milyen jegyet akar. A panaszos egy tíz fillérest kér és kérem most kezdődik a tragédia. Kinyitja a kezében levő börtáskát, kivesz belőle egy erszényt, kinyitja az erszényt, becsukja a börtáskát, kivesz az erszényből 20 fillért átadja a kalauznak és becsukja az erszényt, kinyitja a börtáskát, beleteszi az erszényt, becsukja a börtáskát. A kalauz visszaad neki 10 fillért és ekkor kérem tekintetes törvényszék kinyitja a börtáskát, kiveszi az erszényt becsukja a börtáskát, kinyitja az erszényt, beleteszi a 10 fillért, becsukja az erszényt, kinyitja . . .

Elnök: (közbevág) a börtáskát, beleteszi az erszényt . . .

Jegyző: (közbevág) becsukja az erszényt . . .

Vádlott: (folytatja zavartalanul) kinyitja a börtáskát, beteszi az erszényt, becsukja . . .

Ügyész: (közbevág) Tudjuk már. (magában) megbolondulok.

Vádlott: No ugy-e kérem. De még nincs vége. Ideges ember létemre elkezdtem fészkelődni, de nem volt más hely a kocsiban, kénytelen voltam ott maradni.

Elnök: Fejezze már be a vallomását, mert ha ez még sokáig tart, akkor . . .

Vádlott: A református templom előtt a kis vasut régi jó szokásához híven kisiklott és megállott. Nehány pereig ülünk ott némán, a mikor egy istentelen rikkancs felugrik a kocsira és éktelenül ordítja: Tessék Friss Ujság? Az igen tisztelt panaszos ur odainti a rikkancsot, és vesz tőle egy lapot. Ekkor már reszkettem az izgatottságtól, mert sejtettem, hogy a börtáskára kerül a sor. És tényleg! kinyitja a börtáskát, kiveszi az erszényt, becsukja a börtáskát . . .

Ügyész: (a terem közepére ugrik, kezeivel hadonász, és hadar) kinyitja a Friss Ujságot, becsukja a kis vasutat, beteszi az elnököt, kiveszi a jegyzőt, becsukja az ügyészt, kidobja a rikkancsot . . .

Elnök: Kozma: Vezesse ki az ügyész urat friss levegőre van szüksége. (a szolgál kivezeti az ügyészt) Na folytassa.

Vádlott: Kiveszi az erszényt, kiveszi azt a 10 fillért, amit a kalauztól kapott és átadja a fiúnak. Aztán becsukja az erszényt, kinyitja a börtáskát, beteszi az erszényt, becsukja a börtáskát.

Védő: Ha el nem hallgat rögtön úgy becsukatom, mint a panaszos a börtáskáját.

Vádlott: Nem lehet kérem.

Elnök: Folytassa a vallomát.

Jegyző: (félőrülten felugrik az asztalra, elkezd táncolni és ugrálni) Becsukja a börtáskát, kinyitja a cserebogarat, beteszi a védőt, kihuzza a vádlottat, kivezeti az ügyészt, behozza a szolgát. Tyuhaj! De jó!

Elnök: Folyton esenget, miközben a

két szavazó bíró megszökik és a tárgyalást felfüggeszti.)

(Szünet után a bíróság ismét elfoglalja a helyét. Az ügyész bekötött fejével a védő bedugott fülekkel jelenik meg. — A jegyző végkép eltűnt.)

Elnök: (vádlothoz) Hát mondja már meg azt, mikor verte meg?

Vádlott: Az most jön. Hát kérem, amikor az előbb említett rikkanes visszaadta panaszos urnak a 8 fillért, ő ismét kinyitotta a börtáskát, kivette az erszényt, beesukta a börtárcát és amikor ki akarta nyitni az erszényt én neki ugrottam, torkon ragadtam, a földre dobtam és nem tudom mit csináltam vele, mert önkívületi állapotban voltam. Így áll a dolog, kérek igazságot ítéletet.

A bíróság a tanukat nem hallgatta ki és felhívta az ügyészt a vádindítvány megítélésére.

Dr. Udvarhelyi Dezső röviden de teljesen kijelentette, hogy ő sem tett volna egyebet, mint a vádlott *aki jogosan védekezett az idegei ellen elkövetett merénylet ellen és így a súlyos testi sértés büntette miatt emelt vádat ellene elejti.*

A törvényszék erre megszüntető határozatot hozott.

— **é.k.s.** —

Napi hírek

— **Legfelsőbb kihallgatások.** A király november 7-én és azon túl további rendelkezésig minden esütörtökön és hétfőn Budapesten legfelsőbb kihallgatást fog adni. Előjegyzések naponta délelőtti 9 órától déli 1 óráig a kabinetirodában (budai királyi vár) eszközöltetnek. Az október 27-re hirdett legfelsőbb kihallgatásra az előjegyzések már befejeztettek s így arra több előjegyzés nem történhetik.

— **Thaly Kálmán Rodostóban.** Thaly Kálmán levelet intézett dr. *Telbisz* Károly temesvári polgármesterhez és e levélben tudatja, hogy azért nem jöhet el a muzeum- és könyvtárszövetség temesvári közgyűlésére, mert a közgyűlés idején *Rákóczi Ferenc fejedelem hamvai hazahozatalának előkészítése végett* Konstantinápolyban, Rodostóban és a kisázsiai Izmidben fog járni. A nagyérdékű levél így hangzik:

Nagyságos Uram:

Nagyságodnak hozzám intézett nagybecsű levelére s meghívására van szerencsém válaszolni, hogy mind Nagyságodnak, mind pedig régi, tisztelt barátom, a csanádi püspök ur excellenciájának vendégszerető, kegyes meghívása által rendkívül megtisztelve érzem magamat s mély köszönettel adózom szíves jóvoltokért, — azonban én e hó vége felé (egy honfiai hálás kegyelet eszméjének megvalósításán fáradozva) Temesvártól nagyon távol: Konstantinápolyban Rodostóban és a kisázsiai Izmidben fogok járni és így — élénk sajnálatomra — az ekkori temesvári orsz. muzeum-szövetkezeti közgyűlésen s ünnepélyeken személyem szerint jelen nem lehetek.

Főntebb kifejezett hálás köszönetem ismétlése mellett fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem nyilvánítását, amelylyel maradok stb.

Dr. Thaly Kálmán,

orsz. képvis. és muzeum-szöv. alelnök.

— **Fizetés képtelen termény kereskedő.** Amint már megírtuk, Neumann Sámuel hajduszoboszlói termény kereskedő fizetési képtelenségét jelentett be. A fizetési képtelenség híre úgy a debreceni, mint a nagykárolyi piacon nagy meglepetést keltett, ahol Neumann rendkívül élénk összeköttetést tartott fenn. Neumann passzívái 300.000 koronára rúgnak, s ezzel szemben aktívái híre szerint csak 80.000 korona értéket képviselnek. Neumann még nem kért kiegyezést hitelezőitől.

— **Megszűnt csőd.** Komáromi József debreceni papirkereskedő pár hónappal ezelőtt csődbe jutott. Miután Komáromi hitelezőivel azóta rendezte az ügyeit, a debreceni kir. törvényszék az ellene nyitott csődöt a mai napon megszüntette.

— **Magyar ereklyék.** Most, hogy a magyar kereskedők a szerb kereskedők látogatását Belgrádban viszonzták, ez alkalmából a szerb király 1848. évben Zombornál vívott csatájában a magyaroktól elvett nemzeti színű zászlót, dobot és kardövet a Magyar Nemzeti Muzeumnak ajándékozta. Mi természetesebb, minthogy ezen fejedelmi ajándékozás nálunk méltó lelkesedést keltett. Lassan-lassan csak viszakerülnek hozzánk azok a kincsek, melyek a mi ősi dicsőségünkön zengenek s melyek most idegen országok muzeumait ékesítik, de melyeknek igazi, méltó helyük csak itt van a szeretett, édes hazában.

— **Felhívás az adózókhoz.** Felhívatnak mindazon háztulajdonosok, kiknek az 1905, 1906, 1907 évre vonatkozó házbér-velomási-iv kikézbcsitett, hogy azokat, — kik még be nem adták, — a városi adókiivető hivatalba az illető adókiivetőnél mielőbb beadni sziveskedjenek, mert ennek benem adása és késlekedése a kivetési munkálatoakat csak hátráltatja, — megfigyeztetik, hogy a jelzett vallomási-iv az állapotnak megfelelően töltendő ki, akár van bérbeadott lakrész, akár sem, az adómentes lakrészek külön az e célra újított oldalon tüntetendő ki, s az adómentességet engedélyező pénzügyi végzés szám a megfelelő rovatban feltüntetendő. — *Debrecen sz. kir. város adóügyosztálya.*

— **Kiskorúsítás.** Kovács Márton 25 éves debreceni lakost a debreceni kir. törvényszék gondnokság alá helyezte.

— **Gyilkolások, rablások.** Ily feliratu s állandó napi rovatot képeznek lapjainkban a gyilkolások, rablások. Ha ezekhez még hozzá vesszük a sok ezerféle sikkasztást, csalást, szédeltést, akkor valóban csak szomorú képet alkothatunk magunknak az emberről, isten legremekebb teremtéséről. Ugy vagyunk ma a barátsággal is. Tegyük bár ezt óvatosan is, de a jó barát előbb-utóbb becsap s jótetteink gyümölcse a rut hálálanság. Kétségbeesetten kérdezzük, hová vezet ez az erkölcsi zuhlés vagy hanyatlás s mi lesz ennek a vége, ha csak fokozódik és szünetet nem ismer.

— **Elloptak egy kocsit, lovastul.** Ritkán akad olyan vakmerő tolvaj, mint a tegnapi, aki egy őrizetlen kocsira ráüljön és azt szőröstül-bőröstül elhajtsa. *Kocsis* Mihályné Homokkert 232. számú lakos tejet szokott, behordani egylovas kis taligáján a városba. Tegnap reggel a Miklós-utcában állt meg taligájával és két liter tejet vitt be az egyik házba. Vagy tíz percig időzhetett ott, mialatt a kapu előtt álló taligáját valami lelkiismeretlen tolvaj elhajtotta. A taligán különböző bádog edényben 26 liter tej volt. A kár 240 korona. A rendőrség azonnal megindította a nyomozatot, eddig azonban még semmi eredménye sincs. Valószínű, hogy eigány lehetett a tettes.

— **Elveszett kutya.** *Klein* Sándor 39. gy. ezredbeli kapitány tegnap jelentést tett a rendőrségen, hogy *Teris* névre hallgató zsemlye színű 50—60 centiméter magas kisebb fajtájú kopó kutyája elveszett. A becsületes megtaláló illő jutalomban részesül.

— **Csak egy kicsit ragyás.** Farkas Pál 32 éves dorogi gazdálkodó e hó 24-én bejött Debrecenbe, egyet-mást vásárolni. Eközben nagyon mélyen talált belenézni a boros kancsóba, úgy hogy egy rendőrteljesen elázva találta meg a Széchenyi utca végén amint keresztbe feküdt. Hogy mámorát kialudja behozta a központra, hol másnap hivatalos eljárás alá vették az ügyet. A nacionale felvételekor kérdezték tőle a rendőrbiztos:

— Van vagyona?

— De van ám — feleli — 17 köből földem van. De ez még semmi. Van egy menyasszonyom, annak 20 köből földje van, **az igaz, hogy egy kicsit ragyás.**

— **Megüresedett lelkészi állás.** Dr. *Balthazar* Dezső távozásával megüresedett Hajdu-Böszörményben a lelkészi állás, melyre legközelebb kiírják a pályázatot. A legközelebbi jelölt *Haypál* Benő budai lelkész, de sürűn emlegetik *Bélteky* Lajos mándoki lelkészt is.

— **Személyi hír.** *Boroli* Béla törvényszéki bíró, a debreceni törvényszék elnök helyettese ma érkezik vissza szabadságáról és átveszi hivatala vezetését.

— **Az egészségtan a népiskolában.** Minden jóra való magyar ember hazafiúi igaz örömmel üdvözlö az a javaslatot, mit a közoktatási miniszter a minap letett a képviselőház asztalára. Az új népoktatási törvényjavaslat nagy haladást jelent népoktatásunk színvonalának emelése a magyar nyelv jogainak érvényesülése tekintetében. Azonban az elemi népiskolák tantárgyai közül egy igen fontos, lényeges, szükséges tárgy: *az egészségtan*, kimaradt. Nem tudjuk, azért-e, mert egyszerűen megfeledeztek róla a tudós törvénykészítők, vagy azért-e, mert a 14 tárgy ugyanis elég sok, hát nem akarták a gyerek elméjét még egygyel többlel megterhelni. Pedig inkább más tárgyat lehetne elhagyni vagy legalább is igen rövidre szabni annak a terjedelmét (világtörténet, természettan, rajzolás), hogy egy kis helyet szorítsanak az egészség tudományának is. A gazdaságtanban az a gyerek tanulni fog azokról a veszedelmekről, betegségekről amelyek a gazdaember munkatársait, a hasznos házi állatokat környékezik s az állatbetegségek fölismerését, az ellenük való védekezés ábcéjét is elmagyarázza neki a tanító. Hát akkor miért nem tanítják meg arra is, hogy minő bajok, betegségek környékezik magát az embert főképen a falu népét, miért nem tanítják meg arra, hogyan éljen okosan, hogy a betegségeket elkerülje, továbbá, hogy miről ismerhetni meg a legközönségesebb nyavajákat (tuberkulózist, trachomát, himlőt, torokbetegségeket stb.), hogyan kell ellenük védekezni, hogyan kell a baj tovább terjedését megakadályozni.

— **Protestáns estély.** A Hittanszéki Önképző Társulat, mint már említettük is e hó 31-én rendezte ez évi első Protestáns Estélyét, s egybekötve ez alkalommal a tanulságosan szórakoztató belmissiói munkásságát a nagy évfordulóval, október 31-ével. Az estély műsora a következő: 1. A reformáció ünnepén *Schneider* Frigyesről. Előadja a főiskolai énekkar. 2. A Protestáns Estélyek ez évi sorozatát megnyitja *Kövér* Árpád szenior, a H. Ö. T. elnöke. 3. Emlébeszéd. Tartja: *Dr. Ferenczy* Gyula. 4. Jövel szent Lélek Ur Isten. Irta: *Szaboleska* Mihály. Szavalja: *Szilágyi* Vilma urleány. 5. *Wagner* R. Lohengrin: *Elsa* s *Brauntz* zum Münster. Harmoniumon előadja: *Alföldy* Béla. 6. Szaval *Tóth* Sándor hittanhallgató, a H. Ö. T. főjegyzője. 7. Közének XC zsoltár 1. v.

— **A magánvasutak alkalmazottai.** A kereskedelmi miniszter egy fölmerült konkrét kérdés kapcsán a magánérdekű vasut között az alkalmaztatási viszonyból kifolyólag felmerült vitás kérdés elbírálása tárgyában az elsőfoku iparhatósági határozattal egybehangzó másodfoku határozatot, a mely egy mozdonyvezetőt egy részvénytársaság ellen emelt munkabér iránti követelésével elutasít, felelbezés következtében felülvizsgálat alá vette és megsemmisítette. Utasi-

totta ezzel egyidejűleg az illetékes elsőfoku iparhatóságot, hogy a szóban levő ügyet az 1784: XVIII t.-c. azon pontja, — mondja a miniszteri döntés — mely szerint a vasúti vállalatok az ipartörvény rendelkezései alól kivételt csak a közforgalom céljaira szolgáló vasutakra vonatkozik. Az olyan magánérdekű vasutak ellenben, a melyek kizárólag valamely iparvállalat céljait szolgálva, annak tartozékát képezik, az engedélyezés, építés, technikai felügyelet stb. kérdéséről eltekintve — mely szempontokból az ilyen vasutakra nézve is a vasúti jog különleges szabályai irányadók, — az iparvállalattal együtt az ipartörvény rendelkezései alá esnek.

— **Makó Lajos sorsa.** Tegnap járt le a pályázat a kolozsvári színház egy évi bérletére. Az ötös bizottságok döntését biztos forrásból nem kaptuk meg, de azt halljuk, hogy a kolozsvári színházat sem Makó, se Komjáthy nem kapta meg, hanem *Janovics Jenő* dr. a szegedi igazgató, aki az utolsó percben adta be tegnapelőtt a pályázatát. Janovicsot erre a lépésre hallomásunk szerint az indította, hogy a belügyminiszteriumban máig sem döntöttek el a szegedi fellebbezést, amit úgy magyaráz, hogy a serpenyő Makó javára billen. Így hát könnyen meglehet, hogy már a legközelebbi 24 óra alatt *Makó* Lajost fogják a szegedi színház megválasztott igazgatójának elismeri.

— **A sertések tisztántartása kevés alommal.** Sok gazdaságban nagyon kell az idén az alommal takarékoskodni. A sertéseknek az almozás szüksége nagyon változó. Vannak sertések, melyek rövid idő alatt elrontják az almot és mégis mindig loncosak és piszkosak, mások meg aránylag kevés alom dacára is egész tiszták maradnak. Az első esetben és ha az almozásra nem fordítjuk a kellő gondot, gyakran megessik, hogy, az állatok saját sarukban kénytelenek lefeküdni, a mi pedig egészségükre ugyancsak ártalmas. Ezeket a hátrányokat elkerülendő és az állatok jólétének megóvása céljából a sertésólaknak egy praktikus berendezését ismertetjük. Ez a berendezés nagyon egyszerű és bárki által könnyen létesíthető. Abból áll az egész, hogy a sertésólat egy 10—20 cm. magas deszkával két részre osztjuk. Az alom a vályúval szemben levő osztályba jön. Itt van az állatoknak fekvőhelyük, a mely olyan nagy legyen, hogy benne kényelmesen fekhessenek, de nagyobb fölösleges. Ezért jó, ha a falba illesztett több léce segítségével a deszkát a szert, a mint az állatok növekszenek, kitolhatjuk. Kezdetben az almot gyakrabban meg kell újítani, mert a sertések a deszkán át kiturkálják; de később egészen hozzászoknak, nem turkálják ki az almot és nem piszkítják a fekvőhelyüket. Malacóiban nem ajánlatos ezen berendezés.

— **Edison nagybeteg.** Az utóbbi időkben minduntalan rossz hírek jönnek Amerikából Európába Edison egészségi állapotáról. Az agasztó híreket néhányszor demonté követte, tehát nem találtak feltétlen hitelt. Most azonban egy európai lap tudósítója magát a mestert interviewolta meg és Edison igen leverőleg nyilatkozott egészségi állapotáról. Az X-sugarakkal való kísérletezés — mondta a lángeszű amerikai — egyik legkiválóbb munkatársamat ragadta el mellőlem és most reám kerül a sor. Egy esomé égési sebet kaptam én is a kísérletek folyamata alatt, amelyek néha szinte tűrhetetlen fájdalmakat okoznak. Az orvosi tudomány tehetetlen ezekkel az égési sebekkel szemben; még a fájdalmaimat sem tudják annyira csökkenteni, hogy legalább a munkához legyen nyugalom. Nekem semmi reményem sincs a gyógyulásra. Lehet talán, hogy föltartóztatható lesz a baj ideig-óráig, de bele fogok pusztulni okvetlenül. Ezt mondja Edison a maga bajáról.

Ha nem esalják meg sejtelmek, akkor már rövid idő múlva nagy csapás, súlyos veszteség érheti a tudományt, mert az eddigi tapasztalatok szerint, az X-sugarak okozta megbetegedések félelmesen gyorsan idézik fel a katasztrófát.

— **Ritka szerencse.** A m. kir. osztálysorsjáték hétfői huzásán nagy szerencsében részesültek a 98924 számú sorsjegy tulajdonosai. Ugyanis ez a szám, melyet Schulze Vilmos osztálysorsjegy főelárusító-nál (Bpest., Régi-pósta-u. 6) vettek, nyerte a 600,000 kor. jutalomdíjat. A következő sorsjáték első huzásához eredeti sorsjegyek még kaphatók e szerencsés főelárusító-nál, egész 12 k. fél 6 k., negyed 3 k. nyolcad 1.50 koronáért.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő ki-rakóban.

— **Legjobb szabású férfi divat ingek 1 frt. 75 kr. és 2 frt., 2 50 Fekete ténél.**

— **Valódi amerikai férfi cipők egyedi raktára Fekete ténél.**

— **Női és férfi kalapokat** a legdivatosabb formára átalakít **Békés** Lajos kalapos műhelye. Piac u. 44. Dr. Ujfalussy ház.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

Szerdán okt. 26. másodszor *Kis pajtás*. Vigjáték. „A” bérlet.

Csütörtökön okt. 27. másodszor *Tetemre hívás*. Színmű. „B” bérlet.

Pénteken okt. 28. *Hoffmann* meséi. Dalm. „C” bérlet.

Szombaton okt. 29. először *Fra Giromalo* Dráma. „A” bérlet.

Vasárnap okt. 30. d. u. *Az asszony verveje*. Népszínmű. Este először *Fölöslegesség*. Bohózat.

Tetemrehívás.

— Kazaliczky Antal színműve. —

Csiky Gergely társadalmi színművei óta a debreceni színház közönsége előtt komoly magyar társadalmi dráma olyan sikert még nem ért el, mint amelyet a tegnapi bemutatón a Kazaliczky Antal vigszínházi színműve.

Igazi életet vitt a színpadra, olyan eseményeket amelyek a sors gyakran idéz elő. Akiket a színpadon láttunk, azok mind rokonszenves alakok és akiket közülök nagy lelki kínok érték, megérdemelték a részvétünket. Ez az élet a maga nagy igazságtalanságaival!

Az érdekes esemény az első pillanattól kezdve lebilincseli a figyelmet és felvonásra fokozza az érdeklődést. Egy percre se akad meg a gyorsmenetű esemény, egy pillanatra se válik unalmassá az, amit a színpadon beszélnek. Ugyan melyik eredeti társadalmi darabról az utóbbi évek buja termékeiből mondhattuk ezt el?

Amellett az emberek úgy beszélnek, hogy mindenki megérti, akár a páholyban, akár a karzatban. Nem választékos, nehézkesen mély, cikornyás, fellengző, hanem egyszerű, világos egyenes magyar beszéd

a maga keresetlen, természetes szépségében. Az alakok mind jók, eszelekedeteik, gondolkozásaik érthetők, Amellett van egy pompás alakja: Mindszintiné, aki a komorrá váló helyzeteket üde kedélyvel felderíti. A szülők drámája megrendíti, a kis leány szíve megrázza a nézőt. A hangulat változik a közönség hol könnyezik, hol felvidítva nevet és végül meg van elégedve az igazságos befejezéssel.

Ilyen a Kazaliczky darabja, amelyet a fővárosi kritika megbuktatott, csak az a bizonyos „nyári” kritika tehette ezt, amely a krisztinavárosi szinkör darabjain végzi műtéteit. Vagy — ami sokkal rosszabb — a fővárosi kritika nem egyéb, mint bejegyzett kölesönös sikerszöveget korlátolt felelősséggel, amely lebukoz mindent, ami nem szövegetzeti gyártmány.

Szépen segítségére voltak a mi színészeink is a szerzőnek. Csiky László, a magyar színművészet eme kiemelkedő jelese, nagy intelligenciájának, alapos tudásának és hatalmas művészetének újabb fényes jelét adta Gyalán szerepében. Nyílt színen többször kapott hosszantartó, viharos tapsokat. A harmadik végén pedig hatszor hívták ki *Jeszenskyné*vel együtt, aki szintén kitűntette magát. Általános, osztatlan sikere volt *Hahnel* Arankának, aki Mindszintinét elragadó kedvesen és ötletesen játszotta. *Serbestyén*, *Csontos*, *Szilágyi* és egy sokat ígérő fiatal kezdő: *Kovács Gizella*, aki a kis leány szerepében természetességével, helyes beszédével, meleg szívével és üde ifjúságával, ami egy naivának nagy előnye, nyílt színi tapsot is kapott, is részt követelhetnek a fényes sikerben.

Lehetnek a fővárosban tudományosabb pszichológusok, arisztotelesi pontossággal mérő pedánsabb esztétikusok mint a vidéken, de akárhogy is lenéznek bennünket a fővárosiak, mi itt a vidéken sok mindenből nem kérünk, amit ott feldicsérnek az égis és megelégszünk az olyan magyar társadalmi életképekkel, mint amelyet *Kazaliczky* Antal a *Tetemrehívás*-ban írt.

—ró.

* **A kassai színház bérlete.** A színi-ügyi választmány tegnap délután 4 órakor gyűlést tartott, a melyben egyhangulag elhatározták, hogy Komjáthy kérvényének helyt nem adnak és a pályázatot a kassai Nemzeti színház bérletére még a holnapi nap folyamán kiírják. A kérvény többi pontját ezután tárgyalás alá sem vették. Így hát új kilátás nyílik Makónak arra, hogy színházat kapjon.

TÁVIRATOK.

A pénzügyminiszter expozéja.

Lukács László pénzügyminiszter pénteken vagy szombaton tartja meg expozéját a képviselőházban.

A japán-orosz háború.

Szt.-Pétervár, okt. 25. Porth-Arthur alá újabb japán csapatok érkeztek. Több japán torpedó naszád aknába ütközött és elsüllyedt.

Orosz-angol ügy.

London, okt. 25. A sajtó ma Orosz-szággal szemben élesebb hangot használ, mint tegnap. Sok lap különösnek tartja, hogy Miklós cár nem adott kifejezést sajnálkozásának az eset fölött és nem fejezte ki részvétét az áldozatok hozzátartozóinak.

London, okt. 25. A hulli polgármester táviratilag segélyért fordult Balfour minisz-

erelnökhöz és egyben az orosz flotta által elkövetett merénylet szigorú megtorlását kérte.

Balfour a hulli-i polgármester táviratára azt válaszolta, hogy teljesen megbízhatnak a kormány intézkedéseiben, mert mindent el fognak követni, hogy a megtorlás el ne maradjon.

Tokió, okt. 25. Az ujabbi japán hadikölesönt már Tokióban tetemesen felüljegyezték.

London, okt. 25. Port arthurban tegnap este a tenger felől újból ágyutüzet hallottak. Éjjelkor kiindult az admirális vontató hajója. A tüzelés nagy izgatottságot keltett. Azt hiszik, hogy jelzőlövések voltak.

Pétervár, okt. 25. A hulli eset itt nagy felháborodást keltett. Biztosra veszik, hogy az orosz kormány teljes elégtételt ad.

Kegyvesztett főherceg.

Bécs, okt. 25. A király Perdinánd Károly főherceget, kinek nevét hónapok előtt Czuber Bertával emlegettek, felmentette dandár csapatparancsnoki tisztétől. A főherceg több hónapi utra kél.

Koburg Lujza ügye.

Bécs, okt. 25. A főudvarmesteri hivatal ma döntött Kóburg Lujza ügyében és hozzájárult, hogy elmeállapotát az általa megnevezett francia orvosok vizsgálják meg Párisban.

Fellázadt katonák.

Varsó, okt. 25. Milorie községben, mivel egy tiszt pofonvert egy tartalékos katonát, az összesek fellázadtak. A dulakodásban 3 ember meghalt 20 megsebesült.

Budapesti gabonatőzsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, okt. 25.

Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyönge, nyugodt irányzat mellett 10.000 méter mázsa került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabonaneműek változatlanok. Idő: esős.

Buza októberre	10:24—25.
„ 1905 áprilisra	10:65—66.
Rozs októberre	7:65—66.
„ 1905 áprilisra	8:06—06.
Zab októberre	6:92—93.
„ 1905 áprilisra	7:35—36.
Tengeri augusztusra	35—40.
„ szeptemberre	77:49—50.
Repece augusztusra	11:40—50.

Törvénykezés.

§ Betörés. Cseke György fiatal suhanának szemét szurt Barta Lajos kátaí főjegyző szalonájára, mely a padlón volt felhalmozva és elhatározta, hogy elfogja azt lopni. Már jó előre meg is beszélte Horvát János kátaí hentessel a dolgot, aki azt ígérte, hogy a lopott szalonka kilóját 70 fillérért meg fogja tőle vásárolni. Egy este Cseke György maga mellé vette Ferenc nevű öcsét és feltörte Barta padlását, és 36 kiló szalonát emeltek el. Mikor aztán a lopott szalonát elvitték Horváthhoz, az a nála elrejtőzött esendőrökkel lefűleltette a két jó madarat. Ma tárgyalta ügyüket a debreceni törvényszék, mely Cseke Ferencet egy havi fogházra, Cseke Györgyöt pedig 6 havi börtönrre ítélte. A vádlottak fellebbeztek.

Az üzletteljes felosztása miatt

hatóságilag engedélyezett

VÉGKIÁRULÁS.

Szifft Aladár

Piac-utca 24.

Schroll-féle chifonok és vásznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli tej- és nagykendők, asztalneműek és ágyterítők, batisztok, cartonok és zefirek, cérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, keztyük, harisnyák és kötények, bélések és rövidárúk stb.

Az összes raktáron lévő árúk

gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt is eladó. — Az üzlethelyiség kiadó.

Szifft Aladár Piac-utca 24.

Csász. és kir.



udvari szállító.

Fernolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrém mindenféle világos és feke bőrnek részére, mely kiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peccátes, sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad.

Alapított 1882. Gyári raktár Budapest V. Lipót-körút 24. (Briefadresse Wien III) Wasche kaufen Sien nur Brunnenseife Mindenütt kapható

KEIL-LAKK

legkitűnőbb mázoló szer puha padló számára,

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára

Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben

Mindenkor kaphatók:

BORSOS KATA cégnél, **DEBRECEN**.

Kardos László

Kossuth-utca 9.

őszi és téli cikkek csakis jó minőségben határozott ár mellett Menyasszonyi kelen-gye férfi és gyermek fehérenemű.

Bortermelők figyelmébe!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Fe-nenc-utcán főnálló gépműhelyemben újtalálmányu es szabadalmazott vasszerkezetű és felünyomásu

borsajtók és szőlőzuzókat

készítek, mely bármelyik külföldi gyárt-mányt is felülmulja.

A borsajtó fatányérral van ellátva-mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a torkóly egy darabban kivehető.

Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban de olcsó árak-ban kapható.

Szíves pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavító műhelye.

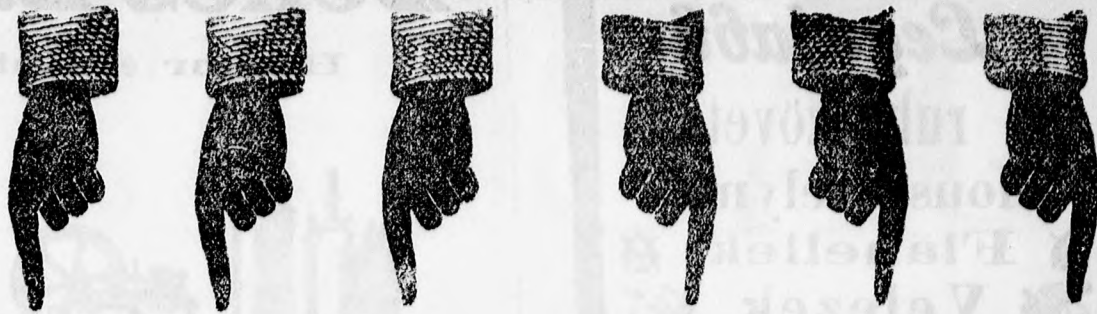
Eladó vagy kiadó

Nádudvaron a nagy gőzma-lommal szemben egy cserepes nagy ház telekkel, üzlethelyi-ség, lakással, de különösen ital-mérésnek alkalmas tágas helyi-ség, jégveremmel. Kitűnő 10 öles pincével, istállóval, góréval eladó, avagy bérbe kiadó, érte-kezhetni Lippe R. cégnél.

Kiadó Lakások

1904. November 1. **Kossuth-utca 9, sz.** udvari emelet 2 nagyvi-lagos szoba, előszoba. Igen alkalmas ügyvéd, Doctor, hivatalnok részére garcon lakásnak, vagy irodai helyiség-nek, tiszta udvar, jóviz, kényelmes lépcső.

1904. November 1-től **Varga-utca 16, szám,** utcai lakás 3 szoba mellékhelyiségekkel földszint jóvizü-kut. Értekezhetni. **Kardos László** üzletében.



Kiváló szerencse Töröknel!

Felülmulhatlanul

kedvez főárudánknek a szerencse. Rövid idő alatt 17 millió korona nyere-ménynél többet fizettünk nagyrebecsült vevőinknek, köztük

a legnagyobb nyereményeket

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysors-játékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadal-mazott 15. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

ut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt. —.75 vagy kor. 1.50, $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy 3.kor. —

$\frac{1}{2}$ " " " 3.— " " 6.— " " " $\frac{1}{1}$ 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvételvagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi november hó 2-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ES TSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főárudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körút 46/a.** I. fiók: **Váci-körút 4/a.**

II. fiók: **Muzeum-körút 11/a.** III. fiók: **Erzébet-körút 54/a.**

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. és TARSÁ** bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab osztálysorsjáték eredeti sors-jegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben

utánvételre kérem
postautalvánnyal küldöm
mell. az. bankjegyekben

(bélyegekben) A nem
tetsző
törleendő.

Pontos cím:

Legújabb
női ruhaszövetek
Blouse selymek
Flanellek
Velezek
raktárra érkeztek
DONOGÁN és SOMOSSY
Kunz József és utóda Tsa céghez,
Kistemplombazár.

Zongora
hangolást vállal Konkoly Dénes
képzett zongora hangoló
Peterfia u. 47.

Neustein Fülöp
Cukrozott
hashajtó labdacsa!

(Neustein-féle ERZSÉBET labdacsa)

E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben feljebb becsülendők: mentek minden ártalmas anyagoktól, az altesti szervek bajainál legjobb eredménnyel használva, gyengéden hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb s mellette oly ártalmatlan, mint e pilulák a

székszorulás

legtöbb betegségek forrása ellen Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fill., egy tekeres, mely 8 dobozt tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 2-45 kor, előleges beküldése mellett egy tekeres bérmentve küldetik.



Utasásoktól különösen óvakodjunk. Kérjünk határozottan

Neustein Fülöp hashajtó labdacsa. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel piros fekete nyomtatásban „Szent Lipót” és Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva

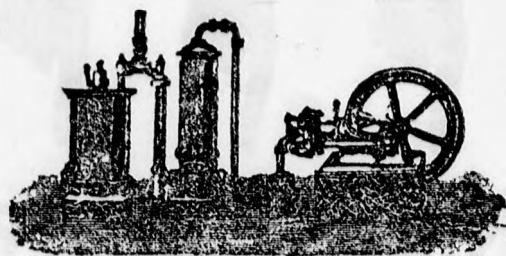
A kereskedelmi törvényszékiileg védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva.

NEUSTEIN FÜLÖP

„Szent Lipóthoz” címzett gyógyszerész. Bécs, J. Planckeng. 6. Kapható: Debrecen: Balázs Ö. Füleky P. Mihálovics J., Murakózy L., Dr. Rothschnek, Tóth B. gyógyszerész uraknál.

Dénes B. BUDAPEST, VI., Váci-körút 61.

Braun és Kásek utóda Pewal E. mérnök.



kir. szab. gép és motorgyárának magyarországi vezérképviselője és raktára.
legújabb rendszerű benzin-, gáz-, petrolin- és gőz

MOTOROK 2-100

Benzin- és Petrolin-Lokomobilok 2-20 PH.

ugyanazon motorok szivógáz-berendezéssel ellátva az üzemséget 1 óránkint és óránkint 2-8 fillérrel olcsóbb árak és kedvező fizetési feltételek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. Szolid vidéki képviselők alkalmaztatnak.

Mindszentre koszorukat

nagy választékban, úgy mint: szároz cap virágokból mű virágokból és élő virágokból legjobb izléssel összeállítva kaphatók **Facelt János** mag és virág üzletében, Debrecen Kosuth-utca városházépület vidékről megrendelések pontosan teljesítenek és csomagolásra nagy gond fordítanak.

kiválóni szteletel,
Facelt János.

Magyar Fém- és Lámpaárugyár

Részvénytársaság

BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Ezredéves
orsz. kiállítás



diszoklevél.

Légszesz- és
villamos
Csillárok

a legegyszerűbb
kiviteltől a
legpazarabbig.



**Petroleum-
lámpák!**

Stilszerű újdonságok!
Fém és diszműtárgyak.

Valódi
Király-olaj

a legjobb biztonsági petroleum.

Debrecen: Simonffy-utca.

A gázkandallóval való fűtés

■ a legszebb, legbiztosabb es legjobban szabályozható, ■
nem füstöl, nem kormoz, nem szemetel, nem rontja a levegőt, disziti a lakást,

NEM DRÁGÁBB A FATÜZELÉSNEEL.

Berendezése megrendelhető a légszeszgyárnál.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.